

21. Кун Т. Структура научных революций. – М.: Прогресс, 1977. – 300с.
22. Кушнина Л. В. Взаимодействие языков и культур в переводческом пространстве: дис. ... д. филол. н.. – Пермь: ПГТУ, 2004. – 426 с.
23. Мамардашвили, М. К. Сознание как философская проблема // Вопросы философии. – 1990. – № 10. – С. 45–56.
24. Марчук Ю.Н. Лексика, перевод и компьютер // Теория и практика перевода. – 2005. – № 1. – С. 48-51.
25. Микоян А.С. Проблемы перевода текстов СМИ // Язык СМИ как объект междисц. исслед. / Отв. ред. М. Н. Володина. – М.: МГУ, 2003. – 460 с.
26. Наугольных А. Ю. О глубине понимания в разных видах перевода // Вестник ПНИПУ. Проблемы языкозн. и педаг. – 2013. – №7 (49). – С.197-202.
27. Наугольных А.Ю. Парадоксы переводческого понимания // Вопросы психолінгвістики. – 2009. – № 9. -С. 112-118.
28. О разработках проблемы Чужого в современной философской мысли // От Я к Другому / Ред. А.А. Михайлов. – Минск: Навука, 1997. – 340 с.
29. Огнева Е.А. Художественный перевод: проблемы передачи компонентов переводческого кода. – Москва: Эдитус, 2012. – 234 с.
30. Подорога, В. Феноменология тела. – М.: Admarginem, 1995. – 380 с.
31. Смирнов А.А. Психология запоминания // Смирнов А.А. Избранные психологические труды: в 2 т. – Т. 2. – М.: Педагогика, 1987. – 344с.
32. Солер, К. Клинические уроки перехода // Логос. – 1992. – № 3. – С. 178–189.
33. Уланович О.И. Понимание оригинала при переводе // Вестник Томского государственного ун-та. Филология. – 2015. – №1 (33) – С.78-87.
34. Чайковский Р.Р. Реальности поэтического перевода. – Магадан: ООО "Кордис", 1997. – 197 с.
35. Lefevre A. Translating poetry: seven strategies and a blueprint. – Assen; Amsterdam: Van Gorcum, 1975. – 127 p.
36. Raffel B. The Art of Translating Poetry. – University Park-London: The Pennsylvania State University, 1990. 220p.

Артёмова О.І., Іванова В.О., Незовибатько О.В.

Харківський національний автомобільно-

дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: olga14nez@gmail.com

Письмові роботи на заняттях з російської мови як іноземної на початковому етапі навчання.

Однією з найважливіших проблем сучасної методики викладання іноземних мов є навчання граматиці на початковому етапі в умовах мовного

середовища. У процесі формування мовних навичок і умінь студентів особливе значення має урахування їх рідної мови. Загальновідомо, що під час оволодіння іноземною мовою, учні активно використовують набуті навички, що вироблялись в процесі вивчення рідної мови. Головне завдання навчання іноземній мові полягає в оптимальних засобах корекції набутих навичок і формуванні нових.

Письмові роботи є невід'ємною частиною навчання іноземних студентів на підготовчому факультеті.

Психологічні дослідження показують, що успіх навчання письму залежить від чіткого усвідомлення учнями цілей окремих письмових робіт, їх результатів і умов виконання. Тому під час організації занять з формування навичок писемного мовлення викладачеві необхідно чітко визначити мету кожного виду вправ, забезпечити поступовий перехід від простого до складного, виробити у студентів початкового етапу навчання вміння правильно оцінювати результати своєї роботи.

Будь-яку вправу незалежно від її мети пов'язано не тільки з граматичними і лексичними явищами, а й із зоровим сприйняттям і графічним відтворенням іншомовного тексту.

В іноземних студентів досить рано з'являється потреба швидко писати. Чіткість і швидкість письма забезпечуються навичками, тому вже з перших занять необхідно планомірно виробляти такі навички.

На початковому етапі навчання російській мові необхідно особливу увагу приділити списуванню. У цей період навчання воно забезпечує більш-менш об'єктивний самоконтроль і часто замінює такий вид роботи, як заучування слів і тексту. Цей вид роботи є особливо доцільним з дорослими учнями, адже у них більше розвинено зорову пам'ять, і під час списування вони запам'ятовують букви, слова, граматичні форми і фрази. Під час списування учень бачить, вимовляє подумки; ці дії супроводжуються рухами руки, що сприяє запам'ятовуванню. На цьому етапі надзвичайно важливим є контроль з боку

викладача, адже в іншому випадку помилки закріплюються, і в подальшому їх дуже важко виправити.

З перших днів навчання російській мові як іноземній доцільно паралельно зі списуванням давати диктанти. Диктант є дуже зручною формою роботи, оскільки його можна скласти на базі матеріала, що досліджується. Диктант розвиває навички правильного сприйняття звуків, слів, словосполучень і речень, дозволяє перевірити співвідношення між звуковим і графічним образом слова. Сприймаючи на слух нові слова, учень повинен розрізнити і правильно відтворити почуті звуки, потім записати їх. Це становить для нього певні труднощі. Тому потрібні різні види диктантів.

Необхідно відзначити, що види диктантів, що проводяться з російськими учнями при вивченні російської мови, не можуть бути перенесені в іноземну аудиторію, оскільки цілі і завдання навчання при цьому абсолютно різні. Тому й термінологія, прийнята в школі, не може бути використана викладачем РМІ. Доцільно, на наш погляд, використовувати такі види диктантів:

- **Диктант-слово.** У даному випадку викладач ставить перед учнями мету: а) графічне відтворення звуків, б) робота з лексикою. Такий диктант, отже, не можна назвати чисто фонетичним або чисто лексичним, оскільки важко виділити будь-який аспект окремо. Ці аспекти підпорядковані цілям комунікації, що і є специфічною особливістю роботи в іноземній аудиторії.

- **Диктант-речення.** Диктуються невеликі за обсягом розповідні або питальні речення. Їх не об'єднано однією темою. Таких речень має бути не більше 10. Подібний диктант можна використовувати для закріплення і тонаційної відмінності між питальними і розповідними реченнями.

- **Диктант-текст.** На основі лексики, вивченої з конкретної теми, наприклад з теми «Аудиторія», складається диктант, що відрізняється від тексту, наведеного в підручнику. Зміни в тексті здійснює викладач, однак можна запропонувати студенту самому внести зміни під час написання диктанту (наприклад, замінити теперішній час на минулий і т.п.). Диктант

такого типу складає підготовчий процес до написання викладу, адже активізує самостійну діяльність учня і дозволяє індивідуалізувати її.

- **Диктант-преказ.** Викладач читає текст. Частина цього тексту студенти записують як звичайний диктант, решту викладач пропонує дописати самостійно.

- **Диктант-розповідь.** Викладач диктує слова, об'єднані однією темою. Спираючись на ці слова, іноземні учні повинні самостійно скласти розповідь і записати її.

- **Диктант-твір.** Іноземні студенти записують початок незнайомого тексту, який читає викладач, потім вони повинні завершити розповідь і записати її.

Виклад як один з видів письмових робіт розвиває навик розуміння російської мови на слух, готує студента початкового етапу навчання до подальшого навчання за фахом, для слухання і розуміння лекцій, доповідей, повідомлень тощо. Виклад – це комплексне завдання з лексики, граматики і стилістики. Розглянемо такі види викладів:

- **Виклад з вивченого тексту.** Після аудиторного вивчення кількох текстів, об'єднаних однією лексикою, викладач може дати завдання написати виклад за одним з цих текстів без попереднього читання його на уроці.

- **Виклад за новим текстом.** Такий виклад вимагає ретельного відбору і великої попередньої роботи. Текст для нього повинен містити лексичний та граматичний матеріал, який вивчається в групі, незнайомих слів повинно бути небагато. Необхідно провести попередньотекстову роботу з пояснення всіх незнайомих слів. Матеріалом для нього можуть слугувати невеликі оповідання зі збірок з розвитку усного мовлення. Ефективним буде зробити виклад за оповіданням, що викладач попередньо читає кілька разів, потім студенти відповідають на запитання викладача, переказують текст усно, далі пишуть його. Викладач може запропонувати його написання вдома або відразу після усного переказу тексту.

• **Виклад за оповіданням викладача.** Викладач розповідає по частинах невелику цікаву розповідь, що не містить нової лексики і не дуже важка для розуміння. Студенти спочатку відповідають на запитання викладача, потім викладають її коротко в усній формі і врешті записують більш докладно. Цей вид роботи готує іноземних студентів початкового етапу навчання до слухання лекцій і написання конспектів.

Іншим видом роботи з розвитку писемного мовлення є твір. Можна запропонувати такі типи робіт:

• **Твір-мініатюра.** На початковому етапі навчання викладач може запропонувати студенту написати невеликий твір – автобіографію. Такий твір може складатися з декількох речень за зразком, наданим викладачем. Робота над твором проводиться спочатку на дошці під контролем викладача. За запропонованою моделлю можна запропонувати написати домашній твір.

• **Твір за опорними словами.** Викладач дає слова, з яких має складатися майбутній твір. Його корисно написати спочатку колективно під керівництвом викладача, тому що сам процес роботи над ним дозволяє запобігти помилок і фіксувати увагу учнів на потрібному лексичному і граматичному матеріалі. Цей вид роботи можна використовувати для закріплення будь-якої граматичної теми.

• **Твір за екскурсією.** Робота над таким твором починається з підготовки до екскурсії, коли студенти записують нову лексику, необхідну для розуміння того, про що належить почути. Під час екскурсії записується додаткова лексика. Після екскурсії студенти розмовляють з викладачем за задалегідь складеними запитаннями. На наступному занятті студенти пишуть твір про побачене на екскурсії, використовуючи допомогу викладача, щоб уникнути числених помилок.

• **Твір за кінофільмом.** Іноземні студенти підготовчого факультету ще не можуть передати своїми словами зміст фільму, але вони можуть розповісти із допомогою викладача епізод фільму, що найбільше запам'ятався. Тому необхідно будувати роботу за фільмом з урахуванням того, що викликало

найбільший інтерес. Твір так і називатиметься «Епізод з фільму». Наразі він не повинен бути великим. Пізніше, коли у студентів збільшиться лексичний запас, можна буде повернутися до твору: запропонувати учням висловити свої думки більш повно, відповідно до рівня знання мови, якого вони досягнуть на цей час.

- **Твір за картиною.** На початковому етапі навчання доцільно «прикріплювати» слова до картини. Завдяки цьому увага студента зосереджується виключно на конструюванні російського речення.

Наприкінці треба додати, що завершувальним етапом всіх видів письмових робіт є робота над помилками, яку викладач починає з першого дня навчання і проводить регулярно.

Література:

1. Вятютнев, М. Н. Теория учебника русского языка как иностранного (методические основы) [Текст] / М. Н. Вятютнев. – М. : Рус.яз., 1984. – 144 с.
2. Зимняя, И. А. Психология обучения неродному языку / И. А. Зимняя. – М. : Рус.яз., 1989. – 219 с.
3. Капитонова, Т.И. Методика обучения русскому языку как иностранному на этапе предвузовской подготовки [Текст] / Т. И. Капитонова, Л. В. Московкин. – СПб : Златоуст, 2006. – 272 с.
4. Федотова, Н. Л. Методика преподавания русского языка как иностранного (практический курс) [Текст] / Н. Л. Федотова. – СПб. : Златоуст, 2013. – 192 с.

Беззубикова С.Г., Галустян А.В., Шавгаев И.А., Шачнева Е.Ю.

ФГБОУ ВО «Астраханский государственный университет»

г. Астрахань, Россия

e-mail: evgshachneva@yandex.ru

Роль учебных проектов в развитии творческих способностей учащихся

Одним из важных направлений работы по формированию универсальных учебных действий учащихся в условиях реализации федерального государственного образовательного стандарта образования является проектная